

Pardesz Jenő És Lövith Margó

A feleségem, Lövith Margó és Pardesz Jenő van a képen. 1946-ban készült a kép Kolozsváron. Pardesz Jenő, az anyám öccse olyan természetes, jó hangosan kacagó és borzasztó jószívű ember volt. Később egy hatalmas, kövér ember lett. Imádta Margót. Margó olyan volt, hogy mindenki szerette, Jenőnek különösen tetszett. Állandóan cipelte magával, együtt mentek vásárolni, és segített neki az ügyeit rendezni, mert Margó román nyelvtudás nélkül nehezen boldogult. A háború után nagyon sok leleményes utcai, nem hivatásos fényképész volt. Akinek volt egy jó fényképezőgépe, az kenyérkereset gyanánt fényképezett, s aztán elküldte haza a képet.

[Közvetlenül a felszabadulás után ismerkedett meg Lővith Egon Breuer Margóval.] Margó, a feleségem, debreceni születésű volt, 1925-ben született, proletárcsaládból való volt. [A felszabadulásból hazatérve] nem maradt Magyarországon, egyenesen Kolozsvárra jöttünk. 1945 szeptemberében érkeztünk vissza, s vártak a barátok, akik szintén lágerben voltak, nem tudom, hol. Margó húszévesen érkezett ide. Mindenki szerette őt. Azzal, hogy Margó a feleségem lett, minden ajtó megnyílt előttem. Nem volt egy nagy beszédű, mindig, amikor mondott, megfontoltan szólt. Nem volt olyan kacagó, de mindig mosolygott, mindig derűs, kellemes volt. Margó jól érezte magát közöttünk, a társaságot is szerette, ahova jártam. A nagybátyám már megjött Ukrajnából, munkaszolgálatból, mire mi visszajöttünk a deportálásból. Már itthon volt és dolgozott. Bekerült egy üzemhez, az Armaturába, ami vas- és fémalkatrészek gyártásával foglalkozott. Mint ügyes embert rögtön felhasználták, előbb raktáros volt, amihez nem kellett szakképesítés, és mivel imádott menni, elvállalta a beszerzői állást, és aztán a saját zsebéből fizette sokszor az autóbust. Jött a csomagokkal, hozta az árut, megszervezte, hogy szállítsanak dolgokat, akkor állandóan Bukarest és Kolozsvár között utazott vonattal, mert az üzem küldte delegációba. Jenő rettenetesen sánta volt, mert csonttuberkulózisa volt, és rosszul sikerült az operáció, de mint beszerző negyven kilométert is gyalogolt. Az 1950-es évek végén egyszer csak sor került arra, hogy Jenő, nem emlékszem pontosan, hol és hogy, de bajba jutott, adósságba keveredett. Akkor valaki mondta, hogy van egy nála idősebb zsidó nő, és rábeszélést, hogy vegye el feleségül, mert van egy kis pénze is. (Nem foglalkozott semmi munkával a nő, mivel volt pénze és ékszerei is, és abból élt.) Akkor nem volt más mit csinálni, elvette feleségül Szerént. Hatvan- valamennyi éves volt Jenő, amikor megnősült, már nyugdíja volt, öreg volt. Egy teljesen kiaszott, kedélytelen, öregedő vénlány volt az asszony is, aki hallgatag is volt, és egyáltalán nem volt barátkozó természetű. Jenő viszont nagyon kedélyes, jópofa volt, aki imádott óriásikat étkezni, hízott is nagyon. Mindig jószívű volt, és az volt a rossz szokása, hogyha pénz volt a zsebében, nem bírta ki, mindig valami nagyot vásárolt. Állandóan konfliktus volt emiatt, mert a nő rettentő fukar volt, és vigyázott a pénzre, Jenő meg egy szertelen fiú volt. Nem váltak el, mert a zsidóknál nem nagyon van válás. [Csak állami esküvőjük volt, nem vallásosságból nem váltak el, hanem olyan meggondolásból, hogy nem szoktak a zsidók elválni. -- A szerk.] Emlékszem, meglátogattuk Margóval a blokklakásban, a Hajnal negyedben, ahol laktak. Mikor odamentünk, mindig szomorúak voltunk Margóval, nem lehetett beszélgetni. Szerén nem is ült le, akkor Jenő elkezdett morogni, és vérben forgó szemekkel azt mondta: ?Tegyéi valamit az asztalra?, mert még azt is sajnálta a nő. Jenő nem volt egyáltalán spóros, pedig hol keresett, hol nem. Társaságban nagykedélyű volt, de ilyen link iparos társasága volt neki. Jenő, amikor közeledett már a kilencvenedik évéhez, nagyon beteg volt, óriási fájdalmai voltak, hiába vittük kórházba. A felesége egyáltalán nem vigasztalta, rossz volt a viszonyuk. Egyszer csak éjjel kapok egy telefonhívást egy szomszédjától, hogy a nagybátyám öngyilkos lett, kiugrott a kilencedik emeletről. [Ez 1995-ben történt, Jenő 90 éves volt. A kolozsvári neológ zsidó temetőben temették el.]